

Festival PoésArt: aparador de la poesia mallorquina

quaderndelesidees.press/festival-poesart-aparador-de-la-poesia-mallorquina/

December 2, 2016

Sovint la literatura catalana viu fragmentada entre les seves diverses expressions lingüístiques, i Barcelona es mira tant el melic que acaba negant la vitalitat creadora del País Valencià o les Illes Balears. A Mallorca, la poeta Maria Antònia Massanet duu quatre edicions del Festival PoésArt, una mostra rica i variada de la poesia catalana que analitza en l'article següent.

*Inauguració a la Fundació Aina Maria Lliteras de Ca'n Cardaix.
Fotografia: Miquel Pastor.*

Des del 2013 el poble d'Artà, a Mallorca, es converteix en un aparador de poesia amb el festival PoésArt, que omple de poesia durant dos dies els seus carrers, museus, galeries, comerços, bars i restaurants. Cada any dotze poetes són convidats a unir-se als poetes locals per, juntament amb l'estol de xeremiers d'Artà i la batucada TremolArtà, portar la poesia arreu de la localitat. Allò que caracteritza el festival és que són els poetes i músics els que van a buscar el públic i els sorprenden pel carrer, comprant a botigues o prenent alguna cosa en un bar, demostrant que la poesia no és quelcom d'obscur, poc entenedor i elitista, sinó que pot ser popular, divertida i lluminosa.

Organitzar un festival de poesia en un poble de tan sols 6.000 habitants i que està a una hora en cotxe de Palma, a dues en transport públic, pot semblar d'entrada una bogeria i sens dubte inicialment ho va ser. Amb un pressupost mínim que entrava al pressupost de festes majors del poble —el pressupost de cultura de l'Ajuntament és gairebé anecdòtic— m'embarcava a fer un festival de poesia a finals de juliol a Mallorca —quan a aquestes alçades la gent només pensa en la platja—, preparat en un mes i mig i en el que va resultar el dia més calorós de l'any. Gairebé no hi va haver públic durant el dia, tot i que sí que va ser bastant nombrós a l'activitat nocturna. Els poetes recitaven amb les gotes de suor regalimant-los cara avall fins a caure sobre els llibres que llegien o directament al terra, hi van haver un munt de contratemps i el sopar públic es va anu l·lar a darrera hora.

Tot i així vam seguir endavant i aquest 2016 el PoésArt ha arribat a la 4a edició, ja totalment consolidat, amb rècord de públic a totes les activitats, suport de la Institució de les Lletres Catalanes, una subvenció de la Generalitat de Catalunya, recolzament i ajut econòmic de l'Institut d'Estudis Baleàrics, la participació d'una vintena de comerços, galeries d'art, bars i restaurants i entitats del poble, divuit poetes feliços i un raig de versos i paraules envaint aquest petit poblet del nord-est de Mallorca durant dos dies. El camí no ha estat fàcil però la constància i la feina,

juntament amb el recolzament de polítics, institucions, comerços i restaurants i persones anònimes, que han cregut en el projecte des del principi, han fet possible la utopia de crear un festival de poesia a la perifèria de Mallorca, que és com dir la perifèria de la perifèria dels Països Catalans.

Imatge: Recital de Sebastià Sansó, Anna Gual, Emili Sánchez Rubio i Mireia Calafell a la Gran Via. Fotografia: Miquel Pastor.

El festival PoésArt va néixer també amb la voluntat de donar representació a un espectre ampli dels poetes actuals. Així, sempre s'ha intentat que fos paritari i hi hagués la mateixa quantitat de dones i homes poetes —tot i que això no sempre ha estat possible—, intentant que hi anessin passant la majoria de les compilades a l'antologia que vam fer amb Aina Riera: *Amb accent a la neutra. Antologia de dones poetes a Mallorca* (Lleonard Muntaner, 2014), on vam recollir les poètiques, biobibliografies i una selecció de poemes de dinou poetes mallorquines. També s'ha volgut donar sempre representació a diferents generacions de poetes, entre els vint-i-pocs i els setanta i escaig, intentant corregir el fet que els poetes joves, pel fet de moure's més, solen estar més presents en recitals i festivals. Així mateix, també s'ha intentat que hi hagués sobretot poetes catalans però també n'hi ha hagut en castellà, anglès i francès.

Dels poetes que han passat pel festival, els mallorquins sempre han estat els més nombrosos. En ser un festival que es fa a Mallorca era lògic que tinguessin preponderància els poetes de proximitat, els que comparteixen «accent i referències culturals». Tot i que qui coneix bé la realitat mallorquina entendre el perquè de les cometes que acabo d'utilitzar: la varietat dialectal mallorquina està molt fragmentada i d'un poble a l'altre es donen diferències lingüístiques ben marcades. Imagineu-vos com serà ajuntar un llosetí amb un artanenc, un calongí amb una palmesana. Són matisos difícils de reconèixer per a un catalanoparlant de fora però més que evidents per als que som d'aquí. A tot això cal sumar-hi el fet que sempre s'ha procurat d'incloure poetes de generacions i estils ben diferents. La varietat lingüística i poètica del PoésArt, començant pels mateixos autors mallorquins, ha estat un dels seus trets diferencials.

Entre els poetes mallorquins que han passat pel PoésArt hi ha Tonina Canyelles, Pau Vadell, Pere Joan Martorell, Aina Riera, Joana Abrines, Àngels Cardona, Aina Ferrer, Maria Victòria Secall, Laia Martínez López, Glòria Julià, Carles Rebassa, Toni Caldentey, Miquel Bezares, Antònia Vicens, Lucia Pietrelli, Hilari de Cara, Bernat Nadal, Josep Lluís Aguiló, Agnès Llobet, Biel Mesquida, Jaume C. Pons Alorda, Emili Sánchez Rubio, Marta Bertran Perelló i Sebastià Sansó. I dins d'aquest grup, una menció especial per als poetes artanencs que any rere any s'impliquen en el festival: Miquel Mestre, Xesco Casacuberta, Antònia Tur i Carme Sánchez.

Cal destacar que en aquesta edició hem encetat la col·laboració amb autors de la resta de les Balears, concretament amb els menorquins Ponç Pons i Damià Rotger i amb l'eivissenca Nora Albert. Era un deute pendent que no hem pogut saldar fins a aquest 2016, quan hem tingut pressupost suficient per poder assumir les despeses dels viatges i l'allotjament. Però no és un problema només nostre: en general els viatges entre illes resulten cars fins i tot per als mateixos residents de les Illes Balears i habitualment hi hagut molt poc moviment d'autors i fins i tot de professionals de la cultura entre illes.

S'ha d'elogiar en aquest sentit la tasca del nou Institut d'Estudis Baleàrics, amb Josep R. Cerdà al davant, que ha posat en marxa els ajuts Talent IB per evitar aquesta manca d'intercanvi entre illes. Sé que des de fora hi ha tendència a veure l'arxipèlag com un tot, amb matisos que actuen com petites marques de diferència però en general com un conjunt bastant cohesionat. No obstant això, la percepció que tenim els balears és molt més fragmentada i sovint tenim una gran desconexió de la realitat de les nostres illes veïnes, i això fa que iniciatives com aquesta recent de l'IEB es revelin no només com a necessàries sinó que gairebé com a compulsòries.

Recital de Damià Rotger i Antònia Tur a la cooperativa agrícola a Sant Salvador. Fotografia: Miquel Pastor.

Tot i els problemes de pressupost per portar autors de fora, des del primer any hem pogut comptar amb poetes catalans o residents a Catalunya, aprofitant les vacances que feien a la nostra illa. Així, del Principat ens han visitat Odile Arqué, Mireia Vidal-Conte, Tomàs Arias, Eduard Sanahuja, Víctor Obiols, Míriam Cano, Mireia Calafell, Anna Gual i Ester Xargay.

En un festival de poesia la paraula recitada n'és sempre protagonista. En el PoésArt, a més, hem volgut retre homenatge a l'oralitat tenint presència des del primer any de representant del Poetry Slam de Mallorca, atesa la seva vasta influència a l'illa. De manera que de *slammers* i recitadors en castellà¹ hem comptat amb Mximo Riera, Toni Bauz, Alba Ripoll, Tomeu Ripoll, Annalisa Mar i David Castelo. A banda d'haver comptat també amb la participació de l'*slammer* nord-americà Jim Miele i del franc Sébastien Gavignet, Saiban. En la segona edició del festival també vam acollir una xerrada sobre l'escena del Poetry Slam a Mallorca, a Espanya i a Europa, aprofitant la presència del director del Poetry Slam de Mallorca, Tomeu Ripoll, del Poetry Slam Espanya, Annalisa Mar, i del Poetry Slam Europe, Saiban.

Imatge: Recital final dins el teatre d'Artà amb tots els poetes participants aquest any, d'esquerra a dreta: Ponç Pons, Marta Bertran, Damià Rotger, Sebastià Sansó, Nora Albert, Ester Xargay, Biel Mesquida, Emili Sánchez Rubio, Jaume C. Pons Alorda, Mireia Calafell i Anna Gual. Fotografia: Mari Jo Riba.

Es diu de Mallorca que és «l'illa dels poetes»², perquè, si abundosos són ja al Principat, sembla que aquí vessin fins a la mar. Fa poc algú em va demanar si portant tants poetes cada any al festival i donant preponderància als poetes mallorquins no ens en quedaríem sense en properes edicions. Jo em vaig posar a riure i vaig començar a enumerar noms. De més a més, encara en queden molts de menorquins i d'eivissencs i formenterencs per venir, així com de valencians, que són un deute pendent que els exportem a les Illes i aconseguim un major intercanvi amb ells. A més dels encara més nombrosos poetes del Principat, dels quals en queden molts d'imprescindibles per venir al nostre festival. El PoésArt també es caracteritza per no repetir els poetes, per justament poder donar mostra de la gran varietat que abunda en les nostres lletres. En la cinquena edició, la que es durà a terme el 2017, per ser una edició de celebració del cinquè aniversari, que hi som i seguim, sí que avancem que repetirem participants, ja que es convidarà una selecció dels poetes dels primers quatre anys de vida del festival.

Tot i l'abundància de poetes mallorquins, sí que semblava preocupant la manca de relleu generacional, ja que durant bastant temps els poetes joves continuàvem sent els mateixos poetes de fa 10 anys. En el darrer any ha aparegut, però, una nova fornada de joves poetes. Estic pensant en Pep Joan Noguerol, Bartomeu Crespi, Andreu Arranz i Bernat Mas, autors de l'antologia Tetràgon d'exilis (Edicions Els Llums, 2015), una mostra de la poesia d'aquest quatre joves autors que recorda una mica l'antologia autoeditada *Els incontinents eufòrics* (2007), amb què van començar aleshores uns desconeguts Jaume C. Pons Alorda, Emili Sánchez Rubio i Pere Perelló i Nomdedéu. També és ressenyable la presència de Pere Antoni Bestard, membre també del grup de música Donallop i guanyador l'any passat de l'Art Jove de Poesia de les Illes Balears. I també despunta una —de moment sola— dona, això sí, premiada amb el flamant Amadeu Oller d'aquest 2016, Laura Torres Bauzà.

A tots ells i molts més esperem donar-los cabuda en properes edicions del PoésArt. En només quatre edicions el festival ha crescut molt, ha quadruplicat el seu pressupost inicial i ha augmentat exponencialment el seu públic i prestigi. Basti dir que es va superar l'aforament en l'espectacle nocturn, que per primera vegada es feia dins el teatre d'Artà, i l'any que ve ja s'haurà de fer dins la sala gran. Esperem, doncs, que segueixi creixent amb tan bona salut fins a convertir-se en un festival de referència.

M. ANTÒNIA MASSANET

-
1. 1. Tot i que hi ha alguns *slammers* en català, com Damià Rotger, la seva presència és residual i és en castellà on ha triomfat més, també a Catalunya, on es pot dir que aquest fet és encara més marcat, amb l'excepció puntual de Marçal Font Espí, Marc García o Salva Soler. ↵
 2. 2. Aquest concepte va donar també títol a una antologia trilingüe en català, castellà i francès del 2012, Majorque: l'île aux poètes, publicada per l'editorial parisina Éditions Illador, presentada al Marché de la Poésie de Paris. ↵

Maria Antònia Massanet

Artà, Mallorca, 1980. Autora, lectora, analista i promotora de mil i un actes (tallers d'escriptura, els cicles literaris a la Poeteca de Barcelona, el Festival PoésArt d'Artà), disciplines variades que l'ajuden a difondre el seu amor per la poesia. Llicenciada en Teoria de la Literatura i Literatura Comparada per la [...]

Llegir més

